

РЕШЕНИЕ

№ 163

гр. София, 05 март 2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,
НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ, първо наказателно отделение, в открито съдебно
заседание на двадесети септември през две хиляди и деветнадесета година в
състав:**

**ПРЕДСЕДАТЕЛ: ГАЛИНА ЗАХАРОВА
ЧЛЕНОВЕ: РУЖЕНА КЕРАНОВА
РУМЕН ПЕТРОВ**

**при секретар МИРА НЕДЕВА и с участието на прокурор
..... КАЛИН СОФИЯНСКИ разгледа докладваното от съдия
ЗАХАРОВА наказателно дело № 627/2019 г. по описа на ВКС, първо наказателно
отделение, като за да се произнесе, взе предвид следното:**

Касационното производство е образувано на основание чл. 346, т. 1 от НПК по касационна жалба на подсъдимия Г. Н. Ц. срещу решение № 37 от 25.01.2019 г. на Софийския апелативен съд (САС), НО, I състав, постановено по ВНОХД № 1250/2018 г. по описа на същия съд.

С касационната жалба на подсъдимия са възведени твърдения за наличието на всички касационни основания по чл. 348, ал. 1 от НПК, като към ВКС са отправени искания да отмени въззивното решение, с което е потвърдена осъдителната присъда на Окръжен съд – Благоевград (БЛОС), и да върне делото за ново разглеждане на първата инстанция, алтернативно, да измени атакувания съдебен акт, като замени наложеното на подсъдимия наказание лишаване от свобода с пробация и да отмени наложеното му наказание глоба. Като нарушение на закона е отчетено неправилното прилагане на чл. 301 от НК. В подкрепа на заявеното касационно основание се твърди, че по делото не са били събрани безспорни доказателства за това, че с действията си подсъдимият първоначално поискал дар в размер на 1500 лева от Б. Г., а впоследствие получил 1000 лева. Касаторът поддържа, че предходните инстанции приели за доказани единствено факти, извлечени от показанията на свидетелката Г., които не са били подкрепени от нито едно друго доказателство, с оглед на което счита, че е налице хипотеза на провокация към подкуп. Развити са доводи, че въззивният съд нарушил изискването на разпоредбата на чл. 301 от НК за наличие на пряк умисъл от субективна страна и за довършеност на второто деяние от обективна страна – получаването на наследващ се дар в размер на 1000 лева.

Релевирият касационен повод по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК е мотивиран със съображения за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, довели до ограничаване правото на защита на подсъдимия, изразяващи се в липсата на мотиви. Въззивният съд възприел фактическата обстановка такава, каквато била описана в обвинителния акт, независимо че в съдебната фаза били събрани нови доказателства, някои от които взаимоизключващи се, като обясненията на подсъдимия и показанията на свидетелката Г..

По отношение на претендираната явна несправедливост на наложените наказания жалбоподателят е изброил редица смекчаващи обстоятелства, оценени от него като многобройни, а именно: чистото му съдебно минало, напредналата възраст, безукорното процесуално поведение по време на целия процес, добрите характеристични данни, тридесетгодишният му стаж на държавен служител, през който многократно е бил награждаван. Поставен е акцент върху неправилно възприетите от апелативния съд отегчаващи обстоятелства, изразяващи се в последователност и упоритост в поведението на подсъдимия при извършване на деянието. Изтъкнато е, че подсъдимият е с ниска степен на лична обществена опасност.

В съдебно заседание на ВКС подсъдимият Г. Ц., редовно призован, не се явява. Неговият защитник адв. М. поддържа касационната жалба по изложените в нея съображения, с изключение на частта, с която се претендира връщане на делото поради липса на мотиви.

Представителят на ВКП дава заключение, че жалбата на подсъдимия е неоснователна, поради което въззивно решение следва да бъде оставено в сила.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, след като обсъди доводите на страните и провери атакувания съдебен акт в пределите, очертани от чл. 347, ал. 1 от НПК, намери за установено следното:

С присъда № 2827 от 11.06.2018 г., постановена по НОХД № 190/2017 г., БлОС, НО, XI състав е признал подсъдимия Г. Н. Ц. за виновен в това, че в периода 22-28.02.2017 г. в [населено място], на различни места, при условията на продължавано престъпление, в качеството си на длъжностно лице – главен инспектор по приходи в ТД на НАП – С., отдел „Оперативни проверки“, поискал на 22.02.2017 г. от Б. Б. Г. от [населено място], пълномощник на ЕТ „Б. – Г. Б.“ [населено място], дар, който не му се следва – сумата от 1 500 лева и приел на 28.02.2017 г. сумата от 1 000 лева, за да не извърши действие по служба – да не състави акт за установяване на административно нарушение (АУАН), констатирано в протокол сер. АА № 00054863 от 22.02.2017 г. за извършена проверка на хранителен магазин, находящ се на [улица] в [населено място], стопанисван от ЕТ „Б. – Г. Б.“ [населено място], като „разлика в касата“ в размер на 41.81 лева, поради което и на основание чл. 301, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 и чл. 54 от НК му е наложил наказания лишаване от свобода за срок от две години, отложено на основание чл. 66 от НК за изпитателен срок от три години, и глоба в размер на две хиляди лева. На основание чл. 301, ал. 4, вр. чл. 37, ал. 1, т. 6 и 7 от НК съдът е лишил подсъдимия Ц. от право да заема контролна дейност в държавни или общински органи за срок от две години.

По протест на Окръжна прокуратура – Благоевград и по жалба на подсъдимия Г. Ц. срещу първоинстанционната присъда е било образувано ВНОХД № 1250/2018 г. по описа на Софийския апелативен съд, наказателно отделение, I състав, като с атакуваното решение № 37 от 25.01.2019 г. въззивният съд е потвърдил съдебния акт.

Касационната жалба е допустима – подадена е от процесуално легитимирана страна по чл. 349, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 253, т. 2 от НПК, в законоустановения от чл. 350, ал. 2 от НПК срок, срещу акт, подлежащ на касационно обжалване съгласно чл. 346, т. 1 от НПК.

Разгледана по същество, касационната жалба е неоснователна.

Преди всичко следва да се отрази, че в преобладаващата си част доводите на жалбоподателя по съдържание са насочени срещу правилността на фактическите констатации на съда, въз основа на които са формирани изводите за наличието на обективните и субективни елементи на инкриминираното престъпление. В тази връзка е изразено несъгласие с кредитираните показания на свидетелката Г., които според подсъдимия противоречали на всички събрани по делото доказателствени източници и напълно се изключвали от неговите обяснения; твърди се, че неправилно били оценени обстоятелствата, че в периода 22 – 28.02.2017 г. той не направил опити да се свърже със свидетелката и че въвел съставения констативен протокол за установеното нарушение в съответната служебна система ИС „Контрол“; оспорени са като необосновани констатациите във връзка с предоставянето на св. Г. на чантата, в която да постави парите, и връщането ѝ на предишното ѝ място, които действия обективирали приемане на подкупа и пр. С оглед необходимостта да се рамкират точно пределите на допустимия касационен контрол настоящият съдебен състав счита за необходимо за пореден път да припомни, че касационната проверка се разпростира само върху процесуалната законосъобразност на конкретните действия на контролираните съдебни инстанции по допускането, събирането, проверката и оценката на доказателствата по делото и правилността на формирането на вътрешното убеждение на решаващия съдебен орган. Фактическата необоснованост не е изведена като самостоятелно касационно основание по чл. 348, ал. 1 от НПК. ВКС многократно и последователно е изтъквал в актовете си, че проверява единствено юридическата правилност на атакуваните съдебни актове с оглед на изложената в тях фактическа обстановка, без да пререшава въпроса за достоверността на доказателствените материали, относими към предмета на доказване по конкретното наказателно дело. Вътрешното убеждение на предходните инстанции може да бъде оспорено и поставено под съмнение при касационния контрол, само ако са били нарушени наказателнопроцесуални норми, които регулират формирането му и гарантират неговата правилност. Когато такива нарушения не са допуснати, вътрешното убеждение на инстанциите по фактите е суверенно и неотменимо.

В този аспект настоящият съдебен състав констатира, че по делото не са допуснати процесуални нарушения, които да доведат до съмнителност на осъдителните изводи на съда. Доказателствените материали са оценени стриктно съобразно изискванията на чл. 13, чл. 14, чл. 107, ал. 5 от НПК. Установените от САС фактически

положения са изведени в резултат на процесуално издържан анализ и се подкрепят от обективно наличната по делото доказателствена съвкупност. В мотивите на атакуваното въззивно решение е даден аргументиран отговор на всички доводи на касатора, повторени и пред настоящата инстанция. От съдържанието на решението на САС е видно, че отделните възражения са обсъдени внимателно в контекста на цялостната доказателствена съвкупност, като ясно и недвусмислено са посочени основанията, въз основа на които всяко от тях е преценено като неоснователно. С оглед на това ВКС прие, че доказателствената дейност на въззивния съд е процесуално изрядна, а залегналата в атакувания съдебен акт аргументация в необходимата степен е съобразена със стандарта на чл. 339, ал. 2 от НПК.

Липса на мотиви не може да се изведе въз основа на неоснователното твърдение на касатора, че окръжният съд машинално преповторил приетата от представителя на прокуратурата в обвинителния акт фактическа обстановка, което нарушение въззивният съд „заздравил“. Практиката на ВКС действително не толерира механично копиране на съдържанието на обвинителния акт в мотивите към първоинстанционната присъда. Няма спор също така, че и функциите на въззивния съдебен акт не могат да бъдат успешно осъществени с дословна репродукция на съдържанието на първоинстанционния. Това обаче се отнася до хипотези, при които в мотивите на присъдата или във въззивното решение са инкорпорирани изцяло всички или съществени фрагменти от тезите на друг процесуален документ, без решаващият орган да е дал конкретен отговор на отправените от страните възражения, без да е разгледал доводите им и без да е осъществил собствена самостоятелна проверка на доказателствените материали, на приетите факти на деянието и на обусловените от тях правни изводи.

В разглеждания случай атакуваното решение обективира самостоятелна деятелност на състава на САС по установяване на релевантните факти, критичен и мотивиран анализ на доказателствената съвкупност, суверенна оценка на доказателствените материали, независима правна интерпретация на приетата фактология. Провереният в настоящото производство съдебен акт не преповтаря съдържанието на обвинителния акт, респ. на първоинстанционната присъда, нито в буквален смисъл, нито в съдържателно отношение. Напротив – САС е дал пространен, аргументиран и процесуално издържан отговор на отправеното от защитата възражение (напълно идентично с развитите и пред настоящата инстанция доводи) за копиране на залегналите в обвинителния акт фактически твърдения в мотивите на присъдата на окръжния съд.

Въззивният съд е отправил изричен критичен коментар по отношение на начина на изготвяне на мотивите на първоинстанционната присъда, като действително е констатирал процесуално нарушение при описанието на фактите. В тази насока САС е установил неприемливо съвпадение с изложението на фактическите твърдения, залегнали в обвинителния акт, като е открил привнесени в мотивите от съдържанието на обвинителния акт отделни детайли, неследващи от събрания по делото доказателствен материал. По отношение на този порок на мотивите в процесуален план законосъобразно е прието, че не е от категорията на съществените. Поначало

обстоятелството, че съдебните инстанции са възприели обвинителната теза за доказана, не може да се третира за механична репродукция на твърденията на прокурора, когато приетите от съдилищата факти са изведени в резултат на собствена аналитична и оценъчна дейност. При проверката на първоинстанционната присъда въззивният съд, наред с кореспонденцията при описанието на фактите в мотивите на присъдата и в обстоятелствената част на обвинителния акт, е проверил и доказателствената обезпеченост на всеки от съществените факти, значими за правилното решаване на делото, като аргументирано е установил наличието на реално осъществена самостоятелна съдебна проверка. По отношение пък на забелязаните детайли при формулировката на конкретни реплики на св. Г., които очевидно са били пренесени в мотивите на първоинстанционната присъда от обвинителния акт, като не са били употребени от свидетелката при непосредствения ѝ разпит пред първата инстанция, САС също е предприел законосъобразен подход, коригирайки съобразно правомощията си с въззивното решение приетата фактология. По този начин процесуалното нарушение е било изцяло и напълно санирано от въззивната инстанция. Отделно от това, въззивният съдебен състав специално е анализирал и значимостта на фактите по отношение на които е установил, че са репродуцирани от обвинителния акт (възпроизведения от св. Г. отговор на подсъдимия във връзка с механизма на изчисляване на дара на зададения от нея въпрос „Какво означава „адекватно?“ – че това означавало половината от минимално предвидената глоба за нарушението; че ако се касаело за повторно нарушение, „адекватната“ сума щяла да бъде по-голяма; че подсъдимият бил наблегнал пред свидетелката, че нарушението било повторно). В този аспект правилно е преценено, че сами по себе си тези факти, удачно характеризирани от съда като „детайли“, нямат решаващо отражение върху фактологията на деянието, поради което и допуснатото нарушение при установяването им няма измерения на съществено.

Настоящият съдебен състав не установи твърдяното от касатора нарушение на материалния закон по смисъла на чл. 348, ал. 1, т. 1 от НПК. В рамките на приетите фактически положения законът е приложен правилно, като мотивирано е прието, че с деянието си подсъдимият е осъществил от обективна и субективна страна престъплението по чл. 301, ал. 1 от НК.

Наведеното възражение за наличие на провокация към престъпление от страна на свидетелката Г., отправено и пред апелативния съд, е получило аргументиран и обстоятелствен отговор (стр. 9-10 от решението), с който настоящият съдебен състав се изцяло солидаризира. Без да е налице необходимост от преповтаряне на верните съображения на съда, за пълнота следва единствено да се подчертае, че провокацията към престъпление представлява поведение, с което определено лице бива предизвикано да извърши противоправно деяние, което то иначе и при други обстоятелства не би извършило. Използването в наказателния процес на доказателства, получени чрез провокация, действително би могло да доведе до несправедлив процес по смисъла на чл. 6 от ЕКПЧ. Практиката на ЕСПЧ обаче е категорична, че не е налице хипотеза на провокиране към престъпление, когато трето лице, вкл. полицейски орган, се е „присъединил“ към престъпното действие, а не го е „инициирал“ (напр. *Miliniene v.*

Lithuania, решение от 24 юни 2008 г., § 38). Настоящият казус е тъкмо такъв. От цялата доказателствена маса по делото, в това число от показанията на свидетелите Б. Г., М. М. и от изготвените ВДС, получени при експлоатацията на СРС, безспорно и категорично е установено активното поведение на подсъдимия Ц., който със сигурност сам е замислил и иницирал престъпната проява с искането си да получи от свидетелката Б. Г. наследващ се дар – сумата от 1 500 лева, за да предотврати съставянето на акт за установяване на административно нарушение, а не обратното, какъвто довод е изтъкнат от касатора. Решението на дееца да извърши вмененото му престъпление е било взето напълно самостоятелно, без да е бил подвеждан и мотивиран към това по какъвто и да е начин от св. Г. или пък от полицейски служители. Участието на последните се е осъществило на последващ етап, едва след първоначално проведения на 22.02.2017 г. в склада на магазина разговор между подсъдимия и св. Г., по време на който подсъдимият недвусмислено е насочил свидетелката към сумата от 1500 лева (половината от предвидената минимална глобата за констатираното нарушение), с която да бъде „почерпен“, за да не съставя акт за нарушението. При безспорно установените данни за времето и начина на осъществяване на деянието, цялостното развитие на ситуацията, ролята и поведението на св. Г., характера и степента на полицейското участие, правилно е прието, че инициатор на случая и автор на идеята как да се избегне съставянето на акт за нарушение е бил единствено подсъдимият.

Осъщественото от подсъдимия на 28.02.2017 г. изпълнително деяние – под формата на приемане на парична сума в размер на 1 000 лева – законосъобразно е прието за довършено престъпление. Установените факти, че касаторът е дал на св. Г. чанта за лаптоп, указанията му да се сложат парите вътре, връщането на чантата на предишното ѝ място, след като свидетелката поставила в нея плика с паричната сума и намирането му там при проведеното впоследствие претърсване и изземване, убедително илюстрират извода, че свидетелката е извършила всички необходими фактически действия, насочени към прекъсването на фактическата ѝ власт върху дара, а подсъдимият съзнателно е придобил владението върху парите, съгласявайки се да осъществи исканото бездействие по служба. За довършеността на престъплението е без значение липсата на физически контакт на дееца с предмета на подкупа, щом е реализирана обективна фактическа промяна в положението на предмета на подкупа в полза на длъжностното лице, което разполага с безпрепятствен достъп до него, осъзнава пълната възможност да се разпорежда с него и знае защо му е даден.

Правилно е дефинирана и субективната страна на извършеното престъпление. И двете предходни съдебни инстанции са предприели процесуално законосъобразен подход при изясняването на съвкупността от психични моменти, изразяващи субективното отношение на подсъдимия Ц. към извършеното от него. Крайното заключение относно вината му – пряк умисъл – е изведено в резултат на комплексен анализ на всички установени факти и обстоятелства, като са изследвани внимателно отделните моменти от реализираното от него поведение. Известно е, че като неюридическо свойство на престъплението вината се извлича във всеки отделен случай от конкретно установените факти за поведението на дееца. В този контекст

касационният съд оценява за неоснователно възражението на касатора за несъставомерност на деянието поради отсъствие на субективния елемент. Установените факти за поведението на подсъдимия на 22.02.2017 г., съдържанието на разговора му със св. Г., непосредствено предшестващо предаването на сумата на 28.02.2017 г., подаването на черната чанта на св. Г., за да сложи вътре парите, категорично и еднозначно обуславят тъкмо направения от инстанциите по фактите извод, че касаторът отлично е знаел какво съдържа предоставения от свидетелката плик.

ВКС не установи наличие на релевираното от касатора основание по чл. 348, ал. 1, т. 3 от НПК – явна несправедливост на наложеното му наказание.

При индивидуализацията на отмереното по отношение на подсъдимия наказание лишаване от свобода изчерпателно и всестранно е бил оценен комплексът от смекчаващи и отегчаващи обстоятелства, като са били отчетени относителната тежест и значение на всеки фактор. Въззивната инстанция е констатирала пълнота и вътрешна непротиворечивост в аргументацията на БлОС по въпроса за реализацията на наказателната отговорност на подсъдимия с оглед приетите за смекчаващи обстоятелства чисто съдебно минало и добри характеристични данни на извършителя, които обстоятелства не са от естество да доведат до допълнително смекчаване на балансирано определените му по вид и размер наказания (две години лишаване от свобода, чието изпълнение е отложено на основание чл. 66, ал. 1 от НК за изпитателен срок от три години, глоба в размер на 2 000 лева и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, т. 6 от НК за срок от две години). Установените смекчаващи обстоятелства не обуславят приложение на правилата на чл. 55 от НК, каквато претенция е наведена пред ВКС. Броят и относителната тежест на смекчаващите обстоятелства не формират действителна съвкупност от многобройни такива, а сред тях липсва и отделно обстоятелство, което по значението си да бъде оценено като изключително, нито пък има доказателствена основа за извод, че и най-лекото предвидено наказание би се явило несъразмерно тежко за дееца. Предходната инстанция е съобщила завишената степен на обществена опасност на деянието с оглед длъжностното качество на дееца – лице, ангажирано със събиране на финансови приходи и осигуряване на данъчна дисциплина в страната. В тази връзка е неоснователно инвокираното възражение за игнориране на факта, че подсъдимият бил многократно награждаван държавен служител с 30-годишен стаж, от съвкупността смекчаващи обстоятелства. Това обстоятелство е отчетено при констатацията за положителната характеристика на касатора, но значението му не би могло да се обсъжда приоритетно на фона на установените данни за последователността и упоритостта в поведението му, завишаващи обществената опасност на извършената престъпна проява. Всички посочени в касационната жалба обстоятелства са обсъдени от въззивната инстанция и значението им е адекватно съобразено при определянето на конкретните санкции. Поради това може само да се обобщи, че липсва очевидна диспропорция между наложеното на подсъдимия Ц. наказание и обществената опасност на деянието и дееца, обусловена от несъответна и неизчерпателна преценка на смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства. Определеното спрямо него по правилата на чл. 54 от НК наказание лишаване от свобода съответства на тежестта на извършеното престъпление и на

личността на извършителя, поради което допълнително смекчаване на санкцията би се явило необосновано снизходително, не би постигнало адекватна реализация на нито една от целите на наказанието, предвидени в чл. 36 от НК, и би създадо усещане за безнаказаност у подсъдимия и в обществото.

С оглед изложените съображения настоящият състав на ВКС счита, че в рамките на възложената компетентност и предоставените от закона правомощия следва да остави в сила атакувания съдебен акт на САС по ВНОХД № 1250/2018 г., с който е потвърдена присъда от 11.06.2018 г., постановена по НОХД № 190/2017 г. по описа на БлОС.

Водим от горното и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 от НПК Върховният касационен съд, първо наказателно отделение,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 37 от 25.01.2019 г., постановено по ВНОХД № 1250/2018 г. по описа на Софийския апелативен съд, наказателно отделение, I състав. Настоящото решение не подлежи на протестиране и обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.